

TAULAN TAI LUNTUN VALMISTUS

ennakkotehtävä

TAULAN VALMISTUS

Ikäkausi: tarpojat, samoajat ja vaeltajat

Määrä: yhdestä käävästä saatava taulan määrä/leirivartio

Tarvikkeet: elävä taulaskääpä, kattila, vettä 10 l, koivuntuhkaa 1dl tai ruokasoodaa 2-3 rl, kuminuija tai sileäksi vuoltu halko

Irrota kääpä puusta ja käävästä sen kova harmaa kuori sekä pillikerros. Elävän käävän tunnistaa alapuolella olevasta kosteasta pillistöstä, johon jää kynnellä raapaistessa viiru. Pillikerroksen irrottamista voi helpottaa, jos leikkaat käävän pystysuunnassa halki ja, mikäli kääpä on päässyt kuivahtamaan, liotat sitä jonkin aikaa vedessä. Taulan valmistukseen käytetään jäljelle jäävää nahkamaista sisusta.

Keitä taulaa 15 minuuttia paksuhkossa seoksessa, jossa on koivun tuhkaa ja vettä tai vaihtoehtoisesti liota taulaa vähintään pari vuorokautta litrassa vettä, johon on liuotettu koivuntuhkaa tai ruokasoodaa. Varo erityisesti tuhkapitoisen veden joutumista silmiin.

Huuhto tämän jälkeen taula hyvin, purista vedet pois ja anna kuivahtaa. Pehmitä ja levitä vielä kosteahkoa (ei kuivaa) taulaa nuijimalla alussa varovasti. Piirakkapulikka tai kaulin on hyvä myös hyvä apu muotoilussa. Varsinkin paksua taulaa kannattaa välillä liottaa vedessä ja jatkaa sitten uudestaan kosteahkon taulan pehmittämistä nuijimalla ja käsin. Tavoitteena on tasainen n. 3 mm:n paksuinen taulalevy.

Laita taula kuivumaan ja vanuta sitä varovasti sormin pehmeäksi kuivumisen loppuvaiheessa. Lopputuloksena on ruskehtavaa, säämiskän pehmeää valmista taulaa, joka saadaan kipinöistä helposti kytemään ja puhaltamalla hehkumaan. Tuolla hehkulla sytytetään sitten sytyke. Yhteen sytytykseen tarvitaan noin kynnen kokoinen pala taulaa, joten yhdestä käävästä saatavalla taulalla pystyy sytyttämään tulen useita kertoja.

Lähteitä ja lisää tietoa:

1. Retkeilijän Erätaidot osa I, Björn "Nalle" Corander, Lohjan Offset 1995, ISBN 952-90-5258-8, 3. painos
2. Suuri retkeilykirja, Olli Aulio, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2008, ISBN 978-951-20-6793-0, 9. painos
3. http://www.metsavastaa.net/tulen_teko_esihistorialliseen_tapaan

TAULAN TAI LUNTUN VALMISTUS

ennakkotehtävä

LUNTUN VALMISTUS

Ikäkausi: tarpojat, samoajat ja vaeltajat

Määrä: 20 lunttupalaa/leirivartio

Tarvikkeet: 100 % puuvillakangasta vähintään 10 x 10 cm kokoinen pala esim. vanhasta lakanasta, farkuista, jalkaräteistä tai T-paidasta, sakset, pieni kannellinen metallipurkki (esim. makeis-, kynä- tai teerasia), naula, vasara, esim. trangia ja polttonestettä, tulitikut, pihdit, palamaton alusta, rulla alumiinifoliota, tulikuuman purkin käsittelyyn sopivat hanskat, sammutuspeite hätätilanteita varten

Leikkaa kankaasta 2 x 2 cm kokoisia paloja vähintään 20 kappaletta. Lyö purkin kanteen naulalla pieni reikä, jotta kuumennuksessa laajenevat ja syntyvät kaasut pääsevät purkista pois. Purkin pieni tilavuus helpottaa hiiltämistä.

Siirry viimeistään tässä vaiheessa ulos. Laita kangaspalat purkkiin ja sulje sen kansi tiiviisti ja ryhdy kuumentamaan purkkia esim. spriikeittimen polttimolla. Pian purkissa olevasta reiästä alkaa tulla savua.

Kun savun tulo lakkaa, siirrä tulikuuma purkki turvallisesti jäähtymään palamattomalle alustalle ja sammuta spriikeitin. Peitä rasia alumiinifoliolla jäähtymisen ajaksi, jotta hiili ei saisi happea. Avaa kansi vasta jäähdytyksen jälkeen, koska muuten kangas saattaa leimahtaa liekkiin ja joudut aloittamaan luntun valmistuksen alusta.

Valmis lunttu on mustaa, taulan tavoin käytettävää sytykettä, joka saadaan kipinöistä helposti kytemään. Voitte kokeilla yhdellä palalla vaikka tulitikulla, lähteekö lunttu kytemään.